

Kopia till

fo.ssk@regeringskansliet.se

Försvarsdepartementet
Enheten för samordning av samhällets
krisberedskap
fo.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss – En svensk modell för försörjningsberedskap (SOU 2023:50)

Sammanfattning

Transportstyrelsen tillstyrker i huvudsak förslagen men har följande synpunkter.

Transportstyrelsens synpunkter

Generellt

Transportstyrelsen uppfattar att utredningen innehåller en omfattande och samlad inventering av behoven.

Transportstyrelsen välkomnar förslaget att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Försvarsmakten ytterligare preciserar planeringsantaganden för att öka förmågan i totalförsvaret.

Transportstyrelsen ser behov av förtydliganden kring försörjningsanalysernas omfattning

Kring behovsanalysernas genomförande finns oklarheter som rör avgränsningar av transportsektorn och gränsdragningar gentemot andra beredskapssektorer. Transportsektorn är beroende av alla andra sektors analyser innan behoven av transporter blir tydliga. Exempelvis om omfattningen av analysen ska bestämmas av en helhetssyn, där exempelvis underhållsorganisationen och energibehov ingår eller om avgränsningar, för Transportstyrelsens del, strikt ska göras utifrån tillsynsansvar, där myndigheten vänder sig till aktörer inom transportområdet utifrån de lagkrav som just Transportstyrelsen har tillsyn över. Båda synsätt har sina brister då helhetssynen riskerar att göra uppgiften alltför stor och en tydligare avgränsning riskerar att utsätta totalförsvarets aktörer för inrapporteringskrav från flera olika beredskapsmyndigheter och sektorer.

Transportstyrelsen ser stort behov av samordning av analyser och rapporter

Utredningen föreslår att arbete ska initieras med en försörjningsanalys, vilken ska redovisas vart annat år. Problemet för beredskapsmyndigheter är att analys- och rapporteringsarbete tar tid från faktisk förmågeutveckling. Transportstyrelsen påtalar därför att det finns ett mycket stort behov av samordningen av nuvarande analyser och rapporteringar med den tillkommande försörjningsanalysen. Flera olika mottagare begär analyser och rapporteringar vilka till delar innehåller samma information som bara belysts ur något olika perspektiv. Behovet av samordning berör således också rapportmottagarna, i huvudsak Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Säkerhetspolisen och Regeringskansliet. Med nuvarande analyser avses exempelvis risk- och sårbarhetsanalyser, säkerhetsskyddsanalys och förmågeredovisning av civilt försvar.

Resursbehovet ökar men Transportstyrelsen föreslås inte få utökad tilldelning

Transportstyrelsen ser en risk för att inhämtning till och genomförande av behovsanalyserna kommer att kräva ytterligare resurser, men noterar att Transportstyrelsen inte föreslås få någon utökad tilldelning.

Transportsektorn lyfts i utredningen fram som en komplex beredskapssektor med mycket samhällsviktig och totalförsvarsviktig verksamhet, många olika aktörer samt en mängd externa beroenden. Detta riskerar att göra behovsanalyserna inom vår beredskapssektor komplexa och omfattande.

Vidare är Trafikverket, utifrån sitt ordinarie uppdrag, troligen beroende av Transportstyrelsens kunskap och kompetens, främst avseende sjö- och luftfartsområdet men också inom väg- och järnvägsområdet. Transportstyrelsen anser att bedömningar av kapacitet (bemanning, tonnage, flygplan, etc.) kräver Transportstyrelsens aktiva medverkan.

Sammantaget finns alltså en risk för att Transportstyrelsen kommer bli särskilt belastad vid inhämtning till och genomförande av analysen rörande de frågor som berör sjöfart och luftfart. Omfattningen av denna arbetsbelastning är svår att avgöra innan analysen är tydligare beskriven.

Behov av fördjupad utredning om fördelning av ansvar och uppgifter mellan Transportstyrelsen och Trafikverket

Utredningen framför att ingen myndighet har ett helhetsansvar för transportsektorn. Transportstyrelsen har dock i vardagen ett omfattande ansvar för alla fyra trafikslag genom registerhållning, regelgivning,

tillståndsprovning och tillsyn. Däremot saknas myndighetsansvar för enskilda transporter, vilket är överlämnat till marknadens aktörer och det saknas också ett tydligt ansvar för att prioritera transporter oavsett vilket beredskapsläge vi befinner oss i.

Utredningen föreslår att Trafikverket, i rollen som försörjningsanalysmyndighet ges ett utökat mandat och ansvarsområde för försörjningsanalyserna inom beredskapssektor transporter och att däri inkludera transportörer och logistikcentra. Trafikverket föreslås också få till uppgift att i analyserna vid behov ge förslag på åtgärder som bör vidtas för att trygga försörjningen av de varor och tjänster som omfattas av analysen.

Vardagens regler och förslagen till åtgärder från försörjningsanalyserna riskerar att ge olika budskap till branschen och därmed belasta privata aktörer genom större administrativ börda. Vidare finns risk att Trafikverket, på en konkurrensutsatt marknad, ger uppdrag och förslag på åtgärder till sig själva. Det är därför viktigt att också sådana möjliga konkurrenssituationer belyses.

Sammantaget innebär ovanstående att samordnings- och gränsdragningsfrågor mellan myndigheterna och deras uppdrag behöver belysas ytterligare.

Det är också av vikt att eventuell ytterligare reglering inom transportområdet sker samordnat med befintlig reglering.

En komplettering till utredningens innehåll

I utredningen föreslås att ”enskilda och icke-statliga aktörer inklusive kommuner och regioner kan förväntas att på egen bekostnad upprätthålla en viss grundberedskap för att hantera mindre störningar i sin verksamhet”. Transportstyrelsen vill tillägga att ansvaret för att hantera mindre störningar i sin verksamhet även till del regleras via nuvarande och kommande tillämpning av direktiven om åtgärder för en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela unionen (NIS 2) och om kritiska entiteters motståndskraft (CER) samt av säkerhetsskyddslagen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Jonas Bjelfvenstam. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog säkerhetschef Peter Gustavsson och utredare Ann-Sofi Lorefält, den senare föredragande.